

Rahvakultuuri Keskus

MULGIMAA KULTUURIPROGRAMM 2014 - 2017

Programmi kokkuvõte

Tallinn 2017

SISUKORD

Sisukord	2
Sissejuhatus	3
Programmi rahaline maht	3
Koosolekud	3
Taotlusvoorud	4
Taotlejad	5
Programmi valdkonnad	6
Programmi mõõdetavad tulemused	9
Kokkuvõte	9

SISSEJUHATUS

„Mulgimaa kultuuriprogramm 2014-2017“ põhineb endisel riiklikul programmil „Lõunaeesti keel ja kultuur 2000-2009“ ja on jätkuks programmile „Mulgimaa kultuuriprogramm 2010-2013“.

Mulgimaa kultuuriprogramm 2014-2017 (edaspidi *programm*) üldeesmärgiks on väärtustada ja taaselustada Mulgimaale omast elulaadi, tavasid ja kombeid, oskusi ning keelelist eripära, mis on erinevatele inimrühmadele nende igapäevaelu ja identiteedi osana omased ja olulised.

Programmi abil soovitakse kaasa aidata vaimse kultuuripärandi väärtustamisele ja säilimisele ning püsimisele elavas kasutuses. Oluline on noorte sidumine esivanemate keele ja kultuuripärandiga ning kohalikus kultuuris osalejate ringi laiendamine, aga ka sellele kaasa aitavate tegevuste toetamine väljaspool Mulgimaad. Programmi üldeesmärgi täitmine tagatakse valdkondlikult toetatavate tegevuste kaudu.

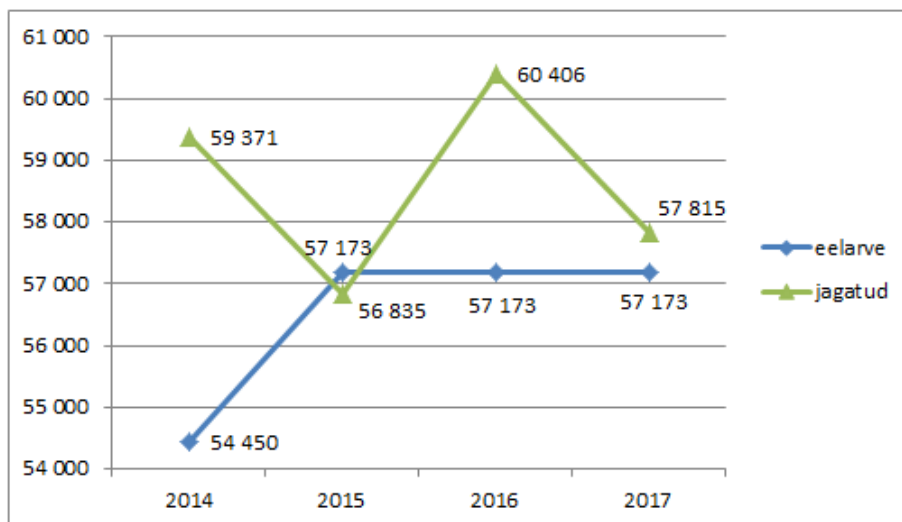
Kokkuvõttes on kasutatud programminõukogu liikmete tagasisidet programmiperioodile.

PROGRAMMI RAHALINE MAHT

- 2014. aastal riigilt eraldatud **54 450 eurot**, 2013. aasta jääk 4 921 eurot, jaotatud 59 371 eurot
- 2015. aastal riigilt eraldatud **57 173 eurot**, 2014. aasta jääk 324 eurot, jaotatud 56 835 eurot, jaotamata 662 eurot.
- 2016. aastal riigilt eraldatud **57 173 eurot**, 2015. aasta jääk 3 233 eurot, jaotatud 60 406 eurot
- 2017. aastal riigilt eraldatud **57 173 eurot**, 2016. aasta jääk 642 eurot, jaotatud 57 815 eurot

Üksikud jäägid on tekkinud mõjuvatel põhjustel mitterealiseerunud ja projekti teostamise käigus üle jäänud toetuse arvelt. Toetussummad kanti tagasi ja lisati uue aasta programmi eelarvele.

Joonis 1 Programmi eelarve maht

2015. aastal suurenes riigilt eraldatud programmi eelarve maht 5%. Järgnevatel aastatel püsis eelarve samal tasemel.

KOOSOLEKUD

Programmi nõukogu koguneb tavapraktikas ühel korral aastas. Nõukogu vaatab koosolekul läbi toetusprogrammist riigieelarvelise toetuse saamiseks esitatud taotlused ja taotluste lisad, hindab neid ja otsustab toetuse eraldamise. Vastavalt vajadusele korraldatakse täiendavaid koosolekuid e-maili või Skype teel.

- 2014 toimus 1 koosolek
- 2015 toimus 2 koosolekut (sh e-koosolekud otsuste täpsustamiseks)
- 2016 toimus 4 koosolekut (sh e-koosolekud otsuste täpsustamiseks)
- 2017 toimus 4 koosolekut (sh e-koosolekud otsuste täpsustamiseks)

TAOTLUSVOORUD

Nelja aasta jooksul toetati kokku 44 eri taotleja 156 projekti kogusummas 234 427 eurot.

Taotlemise aktiivsus on kasvanud. Taotlusi esitati kokku 222, neist 156 said toetuse. Samas, eelmisel programmiperioodil (2010-2013) esitati kokku 172 taotlust, millest toetati 134 projekti.

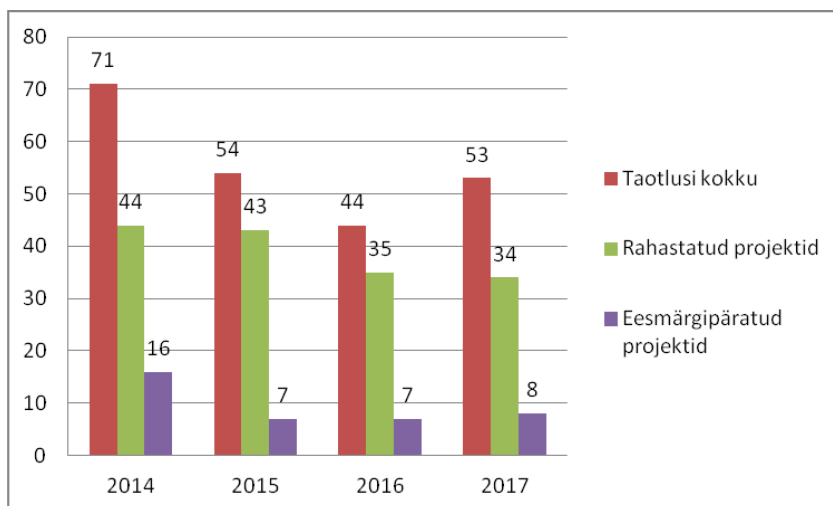
Tabel 1

Aasta	Taotlusi kokku	Summas	Rahastatud projekte	Summas	Projektide rahastamise %
2014	71	181 081	44	59 371	62%
2015	54	88 155	43	56 835	80%
2016	44	83 472	35	60 406	80%
2017	53	110 589	34	57 815	64%
KOKKU	222	463 297	156	234 427	70%

Nelja aasta jooksul esitatud taotlustest 70 % sai rahastuse.

Rahastust mitte saanud projektide hulgas oli vaadeldaval perioodil 38 eesmärkidele mitte vastavat projekti. 68% kõikidest ei-otsustest tulenes projekti mittevastavusest programmi eesmärkidele.

Joonis 2 Esitatud ja rahastatud taotlused arvuliselt

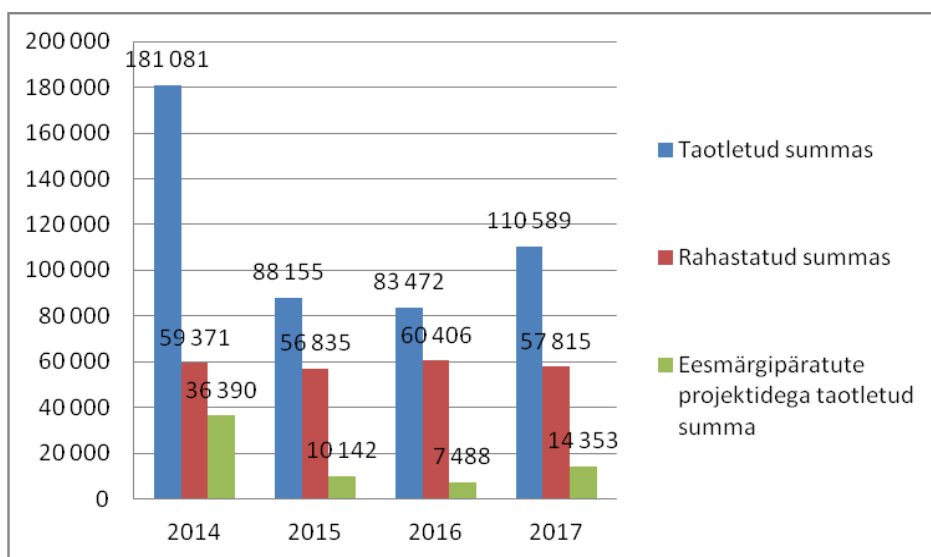

Esitatud taotluste arv on aastate lõikes kahanenud 71-lt 53-ni ning rahastatud projektide arv on vähenenud 44-lt 34-ni.

Taotluste arvu vähenemine 2015. aastal võib tuleneda sellest, et uue programmi teksti koostamisega seoses muutusid programmi eesmärgid konkreetsemaks ja selgesõnalisemaks. Taotlused on muutunud sisukamaks ning taotlejad teadlikumaks, tänu korraldatud toetusprogrammi infopäevadele ja programmi nõukogu antud tagasisidele.

Aastal 2015 esitati eesmärgipäratuid projekte poole vähem. Mitte-eesmärgipärase projektide laekumine on jäänud edasisel programmiperioodil samaks.

Joonis 3 Esitatud ja rahastatud taotluste summad

Perioodi jooksul eraldatud toetuste summa moodustab taotletud summast ligi 50%. Rahastuseta jäi 35% eesmärgipärasest taotletud summast, mis näitab, et programmi eelarve on alarahastatud.

TAOTLEJAD

Nelja aasta suuremad taotlejad ning toetuse saajad on välja toodud tabelis 2.

Tabel 2

Taotleja nimi	Rahastatud taotluste arv	% kogu taotluste arvus	Toetuste summa kokku	% kogu toetuste summast
Mulgi Kultuuri Instituut MTÜ	34	15,32 %	89 762	38,29 %
Karksi Vallavalitsus	20	9,01 %	16 599	7,08 %
Helme Vallavalitsus	10	4,50 %	15 960	6,81 %
Tartu Ülikool	6	2,70 %	16 759	7,15 %
Tõrva Linnavalitsus	6	2,70 %	11 134	4,75 %
Mulkide Selts MTÜ	6	2,70 %	5 210	2,22 %
Tarvastu Vallavalitsus	6	2,70 %	4 660	1,99 %

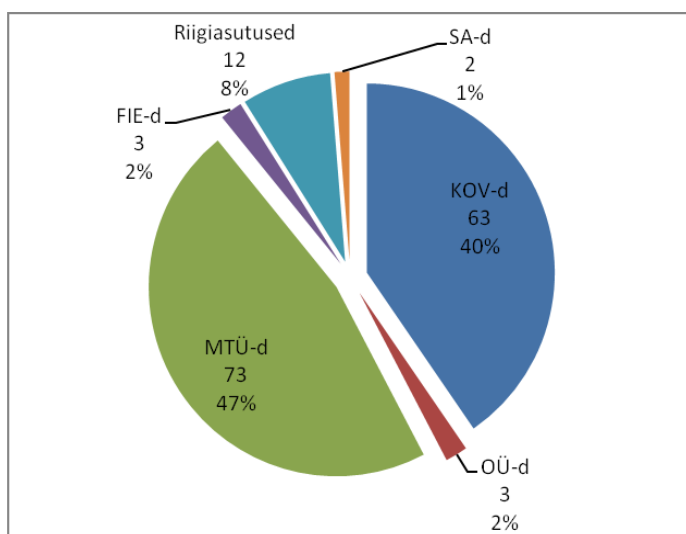
Kõige suuremad taotlejad on olnud läbi programmiperioodi Mulgi Kultuuri Instituut, Karksi ja Helme Vallavalitsus. Iga-aastased taotlejad on olnud veel Tartu Ülikool ja Mulkide Selts ning Mulkide Selts Tallinnas.

15 % kõikidest taotlustest tuli Mulgi Kultuuri Instituudilt. 38 % kogu toetussummast läks Mulgi Kultuuri Instituudi projektidele.

Mulgi Kultuuri Instituut on kogukonna katusorganisatsioon – kohalikul partnerlusel põhinev vabatahtlik Mulgimaa valdade ja linnade ühendus. Instituudi eestvedamisel on välja kujunenud mitmed traditsioonilised sündmused: Mulgi Konverents, Mulgi Pidud, Mulgi mälumäng, erinevad pärimuskultuuri

laagrid, õpitoad ja keeleringid; antakse välja mulgikeelset ajalehte „Üitsainus Mulgimaa”. Instituut on mulgi keele ja kultuuri aktiivseks teabekeskuseks, vahendajaks ja konsulteerijaks.

Joonis 4 Toetatud projektid arv toetuse saajate omandivormi järgi

47 % taotlustest on esitatud MTÜ-de poolt. Neist poole moodustavad Mulgi Kultuuri Instituudi projektid. Siiski näitab see seda, et kohalik kogukond on aktiivne.

Mulgid tunnevad vastutust ja näitavad ise üles suurt huvi oma pärimuskultuuri vastu.

PROGRAMMI VALDKONNAD

Programmi teksti koostamisel leppis nõukogu kokku projektide liigitamise eri valdkondadesse. Toetuste jagamisel määrati igale toetuse saanud projektile ka valdkond. Iga projekt saab kuuluda vaid ühte valdkonda.

Valdkonnad on:

- Pärimuskultuur
- Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming
- Keel ja haridus
- Teadus- ja arendustegevus
- Meedia ja mainekujundus

Pärimuskultuur

Valdkonna eesmärgiks on: tagada Mulgimaa kultuuripärandi elujõulisus ning kogukonna aktiivsus selle hoidmisel ja järeltulevatele põlvetele edasiandmisel. Oluline on pärimuskultuuriga tegelejate ja vaimse kultuuripärandi kandjate väärtustamine ning toetamine.

Näiteid toetatud projektidest valdkonnas:

- Karksi Valla Kultuurikeskuse projektid – Mokalaada talutööd, Mulgi oma ülikuul, Väiksed Virred
- Mulkide Selts Tallinnas – Mulgimaa kultuuripärandi uurimine ja edendamine
- Mulgi Kultuuri Instituut – Mulgi pidude ettevalmistus ja korraldus
- Erinevad rahvarõivaste projektid

- Mulgimaalt päritolevate pillimängijate plaadistused

Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming

Valdkonna eesmärgiks on: mitmekesistada loometegevust, tihendades seoseid pärimuskultuuri ning kaasaja kultuuri vahel.

Näiteid toetatud projektidest valdkonnas:

- Nava Lava Mulgi kultuuri festival
- Hendrik Adamsoni nimelised murdeluulevõistlused
- Mulgi Filmifestival
- erinevate CD-plaatide väljaandmine (nt Vikerkaart otsman)

Keel ja haridus

Valdkonna eesmärgiks on: on laiendada mulgi keele kasutamist erinevate sihtrühmade hulgas ning anda neile teadmisi Mulgimaa kultuuriloost ja kultuuripärandist.

Näiteid toetatud projektidest valdkonnas:

- Suur Mulgi sõnaraamat
- Mulgi aabits
- Mulgiteemalised lastelaagrid nt Muhklite suvekool
- Mulgimaa keelepessa
- Mulgikiilne kõnelemisraamat
- Täheke mulgi keeles
- Mulgimaa Uudishimulikud Loovad Koolinoored
- Mulgimaa koolikontserdid

Teadus- ja arendustegevus

Valdkonna eesmärgiks on: tagada teadusuuringute kaudu uute teadmiste saamine Mulgimaa ja selle kultuuri kohta ning teha tulemused kättesaadavaks nii uurijatele kui kogukonnale.

Näiteid toetatud projektidest valdkonnas:

- Mulgi keele ja kultuuritegevused Tartu Ülikoolis
- Tartu Ülikooli üliõpilaste välitööd ja osalemine lastelaagris

Meedia ja mainekujundus

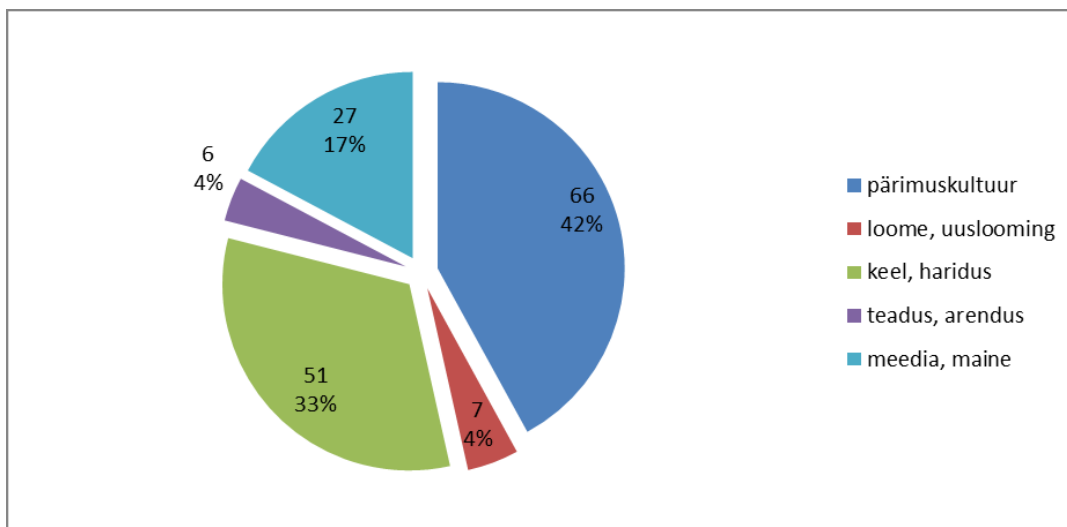
Valdkonna eesmärgiks on: hoida ja tugevdada kohalikku identiteeti mulgikeelse meedia abil ning tõsta Mulgimaa kultuuripärandi tuntust üleriigilise meedia, infomaterjalide ja -ürituste ning filmide kaudu.

Näiteid toetatud projektidest valdkonnas:

- Ajalehe Üitsainus Mulgimaa
- ERR-i uudiste ettevalmistamine
- Mulkide Almanakkide väljaandmine
- Mulgi konverentsi korraldamine
- Mulgi rahvaluule kaasav veebiväljund

- Mulgimaa rahvarõiva raamatu väljaandmine

Joonis 5 Toetatud projektide arv valdkonniti

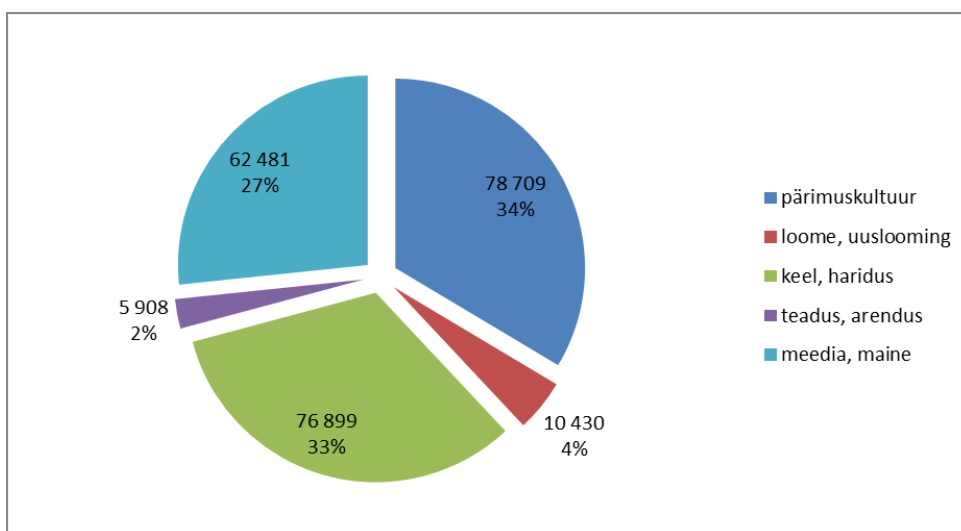
Kokkuvõtteks saab välja tuua, et kõige rohkem on toetatud pärimuskultuuri valdkonna projekte – 42%. Selle valdkonna alla kuuluvad kõik rahvarõivaste valmistamise ja tellimise projektid. Samuti liigituvad pärimuskultuuri alla erinevad pärimuskultuurialased ürituste projektid nt Mulgi Pidu või Väikesed Virred.

Teise suure rühma moodustab valdkond keel ja haridus. See hõlmab keelelaagreid, mulgikeelsete raamatute väljaandmist, samas ka pilliõpet ja pillide soetamist.

Vähem on toetatud uusloomingu, teaduse ning meedia valdkonna projekte. Samas sõltuvalt nende valdkondade spetsiifikast, esitataksegi neid projekte vähem.

Samas toetussummad näiteks meedia ja maine valdkonna projektidele moodustavad veerandi kogu toetustest. Eraldatud toetused valdkonniti on toodud joonisel 6.

Joonis 6 Eraldatud toetussummad valdkonniti

Kõige rohkem on programmiperioodil panustatud keele ja hariduse valdkonda ning pärimuskultuuri valdkonda. Pärimuskultuuri valdkonna projekte oli arvuliselt rohkem, kuid toetussumma iga projekti peale eraldi on olnud väiksem, kui keele ja hariduse valdkonna projektidel. Kõige suuremad toetussummad on eraldatud meedia ja maine valdkonnale.

PROGRAMMI MÕÕDETAVID TULEMUSED

Projekte saab lisaks valdkondadele liigitada ja programmi tekstis toodud mõõdetavate tulemuste alusel.

Paljud projektid sobituvad oma olemuselt, eesmärgilt ja sisult mitmesse alalõiku, seetõttu võivad samad projektid erinevates loeteludes ja ka statistiliselt korduda.

Kõige enam on toetatud **lastele ja noortele suunatud projekte** – 65 korral – 29 % kõikidest taotlustest. Projektide väljunditeks on enamasti keele- ja pärimuskultuurialased koolitused, laagrid vm sündmused ning rahvarõivaste ja pillide soetamine. Näiteks: mulgiteemalised lastelaagrid Muhklite suvekool, Tarvastu kooli projekt „Mulgimaa Uudishimulikud Loovad Koolinoored“, Mulgimaa keelepesä, Folkloorifestival Väikesed Virred jne.

Kokku on toetatud lastele suunatud projekte 86 105 euroga – 37 % kogu toetussummast.

Pärimuskultuuril põhinevaid sündmusi ja nende ettevalmistamist on toetatud 52-l korral. Palju on panustatud Mulgi Pidade ettevalmistamisesse, toetatud on Mulgi konverentside läbiviimist. Samas on toimunud mitmeid muid suuremaid ja väiksemaid festivale, pärimuspäevi ja sündmusi, mida programmist toetati. Näiteks: Hendrik Adamsoni nimeline murdeluulevõistlus, II Mulgi Filmifestival, Nava Lava Mulgi kultuuri festival jpm.

Kokku toetati sündmuste läbiviimist ja ettevalmistamist 54 968 euroga.

Toetatud **mulgi keele, kultuuri- ja koduloo** projektide arv on 44. Sinna hulka on arvestatud kõik haridus- ja keeleprojektid – keelepesad, õppematerjalid, uuringud, seotud trükised jm. Näiteks: Teadlik noor mulk, ERMi Heimtali Muuseumis põhikooliõpilastele koduloolise fotograafiavõistluse ja näituse korraldamine, õppepäevad mulgi keele ja kultuuri õppimiseks jpm.

Kokku toetati keele, kultuuri- ja koduloo projekte 67 707 euroga.

Märkimisväärne on olnud ka **trükiste ja audiovisuaalsete digitaalväljaannete** arv 30. Toetatud on raamatute koostamist ja trükki, CD-de avaldamist ja perioodikat. Samuti toetatakse ERR-is mulgikeelsete uudiste ettevalmistamist. Näiteks: Mulgi suur sõnaraamat, Täheke mulgi keeles, Mulgi aabits, Mulkide Almanak, Mulgi lastelaulude CD-plaat Tillikse tähe jne.

Kokku toetati erinevate väljaannete projekte 65 375 euroga.

Perioodi jooksul on toetatud igal aastal ajalehe Üitsainus Mulgimaa väljaandmist keskmiselt 5225 euroga aastas ja kokku 20 900 euroga.

Mulgi Kultuuri Instituut annab lehte välja neli korda aastas. Kokku on ilmunud programmiperioodi jooksul kokkuvõtte koostamise hetkeks 15 ajalehte. Ajalehed on leitavad internetist.

Vähem on esitatud ja seetõttu ka toetatud kultuuri- ja kodulooliseid uuringuid, teaduslikke uurimusi ning mulgi keelt ja kultuuri käsitlevaid õppematerjale. Nimetatud projekte on toetatud kokku 23-l korral kokku 42 166 euroga. Enam on toetust saanud Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse mulgi keele ja kultuuritegevused Tartu Ülikoolis ja Eesti Kirjandusmuuseumi projektid.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõttes on kasutatud programminõukogu liikmete tagasisidet programmiperioodile.

Mulgimaa kultuuriprogrammi üldeesmärgiks on väärtustada ja taaselustada Mulgimaale omast elulaadi, tavasid ja kombeid, oskusi ning keelelist eripära, mis on erinevatele inimrühmadele nende igapäeva elu ja identiteedi osana omased ja olulised. Programmi üldeesmärgi täitmine tagati programmiperioodil

valdkondlikult toetatavate tegevuste kaudu, ning seda eesmärki on programmi poolt toetatud tegevused ka täitnud.

Programmi abil aidati kaasa vaimse kultuuripärandi väärtustamisele ja säilimisele ning püsimisele. Pöörati erilist tähelepanu ka noorte sidumisele esivanemate keele ja kultuuripärandiga ning kohalikus kultuuris osalejate ringi laiendamisele.

Programmist toetati nii uusi põnevaid ideid kui ka juba eelmisel programmiperioodil alustatud pikaajalisi projekte (raadiosaated, mulgikeelne leht jpm). Nende projektide tulemusena teadvustatakse aina enam Mulgimaa erisusi ja omapära. Terve piirkond on ennast käsitlemas kultuuriloolise üksusena, mis jõudnud laiemalt kogu Eesti teadvusse.

Toimuvad järjepidevalt vaimse ja ainelise kultuuripärandiga seotud kursused, seminarid ümarlauad, õppepäevad. Lasteaedades toimivad keelepesad ning koolides õpetatakse mulgi keelt ja kultuurilugu.

Mulgi pärimuskultuuri jäädvustatakse ja tutvustatakse trükiste, helikandjate ning audiovisuaalsete materjalide kaudu. Regulaarselt ilmub ajaleht Üitsainus Mulgimaa. Mulgimaad ning mulgi kultuuri tutvustatakse erinevates meediakanalites nii Eesti teistes piirkondades kui ka välismaal.

Läbi projektiideede ja nende rahastamise on suures osas Mulgi keele ja kultuuripärand saanud väljundid, mida ilma programmita ei oleks võimalik sellises mahus teostada.

Nii täiskasvanud kui ka lapsed on teadlikud mulgi kultuurist ja keelest ning omakandi rahvarõivastest. Programmi toel on muretsetud pille ja rahvariideid lasterühmadele, mis toetavad nii pillimängu kui ka pärimustantsu ja lauluga tegelemist, tekitades lastes ja noortes huvi oma pärimuse vastu. Kindlasti on oluline lastele ja noortele suunatud projektide osakaalu suurenemine.

Kultuuriprogrammi maht suurenes programmiperioodi alguses 5%. Järgnevatel aastatel püsis eelarve samal tasemel. Esitatud ja ka rahastatud taotluste arv on aastate lõikes kahanenud, mis näitab taotluste kvaliteedi kasvu. Taotlused on muutunud sisukamaks ning taotlejad teadlikumaks ka tänu korraldatud toetusprogrammi infopäevadele ja programmi nõukogu antud tagasisidele.

Uuel programmiperioodil on oluline, et senitehtu ei kaotaks järjepidevust ja käivitatud protsesside tulemusena oleks Mulgimaa tugeva identiteediga piirkond ning selle elanikud tunneksid ennast paikkondlike vaimsete väärtuste ja eripära säilitajate ning edasikandjatena. Tulenevalt Kultuuriruumide eelarvete kujundamise võrdlevast analüüsist perioodi 2014-2016 kohta (koostatud Kultuuriministeeriumi ja Rahvakultuuri Keskuse koostööna 2016.a, täiendatud 2017.a), oleks otstarbekas järgneval programmi perioodil suurendada programmi eelarvet. Ettepanekuna võiks kaaluda järgmise programmiperioodi viimasel, 2021. aastal läbi viia programmi mõju uuring.

Kokkuvõtte on koostatud oktoobris 2017

Kokkuvõtte tehniline koostaja: Liina Talu

Rahvakultuuri Keskuse programmide osakonna peaspetsialist

Mulgimaa programmi koordinaator

Kokkuvõtte on kinnitatud programmi nõukogu koosolekul 12.10.2017